

DR. JANNA YUSHA İLE TÜRK DİLİ VE II. ULUSLARARASI KÜLTÜR KONGRESİ ÜZERİNE BİR SÖYLEŞİ

Neclâ YALÇINER

-Sayın Yusha, bize kendinizden söz eder misiniz?

-Ben Sibirya'nın Novosibirsk'te şehrinde yaşıyorum. Orada Rusya Bilimler Akademisinin Sibirya şubesi içinde yer alan Filoloji Enstitüsünün Sibirya Haklarının Folkloru Bölümünde çalışıyorum. Biz bölümümüzde büyük bir proje üzerinde çalışıyoruz. Bu proje kapsamında "Sibirya ve Uzak Doğu Halklarının Folkloru" adlı 60 kitaplık akademik folklor dizisi yayımlıyoruz. Bu dizide Sibirya ve Uzak Doğu'da yaşayan Altayların, Buryatların, Tuvaların, Hakasların, Yakutların, Çuvaşların, Rusların, Beyaz Rusların,

Dolganların, Şorların ve benzeri halkların destanları, efsaneleri, masalları, şarkıları ve geleneklerini derliyoruz. Bu derlediğimiz malzemeyi yazıya geçirip inceliyor ve bu konuda kitaplar hazırlıyoruz. Ayrıca metinde yer almış

deyimler, atasözleri, gelenekler, mitoloji gibi konulara da bu kitapların sonlarında yer veriyoruz.

Sibiryaya ve Uzak Doğu’da yaşayan halkların kültürel malzemelerinin derlenerek yazıya aktarılması çalışması bizim için çok önemli. Bu zengin halk bilimi ürünlerinin unutulmaması, gelecek kuşaklara, çocuklarımıza aktarılması bakımından çalışma bizim için çok büyük bir öneme sahip. Bu proje kapsamında yaptığımız çalışmanın sonucunda şu ana kadar 27 kitap çıkardık. Çalışmamız hâlâ devam etmekte ve şu anda da yayın evine basılmak üzere verilmiş 2 kitap bulunmaktadır. Yayın evinde basılmak üzere olan *Tivaların Ef-saneleri* adlı kitap bu serinin 28. kitabı olacak. Yine yayın evinde olan *Şorların Folkloru* adlı kitap da serinin 29. kitabı olarak basılmak üzere dir. Bu dizi kitaplar ana dilinde ve Rusça olmak üzere iki dilde birden yayımlanmaktadır.

-Halk bilimiyle uğraşmaya ne zaman karar verdiniz ve bu kararınızda etken unsur ne idi?

-Halk bilimiyle 15 yıl önce uğraşmaya başladım. Bu kararımı üniversitede okuduğum yıllarda verdim. Bence halk bilimi, halkın kültür mirasının, kültür zenginliğinin derlenerek gelecek kuşaklara aktarılması açısından çok önemli bir alandır.

-I. Uluslararası Kültür Kongresine katılmış mıydınız? Katıldıysanız her iki kongreyi bize sonuçları bakımından kısaca değerlendirebilir misiniz?

-Maalesef, ben I. Kongre’ye katılmamıştım. O zaman Türkiye’de düzenlenen toplantılar hakkında bilgim yoktu.

Bu katıldığım II. Kongre’de dünyanın dört tarafından gelen bilim insanlarının yeni bilimsel bildirimleri ve tartışmaları benim için çok ilgi çekici oldu. Başta Prof. Dr. Fikret Türkmen ve Prof. Dr. Metin Ekici olmak üzere tertip heyetine ve Kongre için çalışan genç meslektaşlarımıza çok teşekkür ederim.

-Kongre’de de konu edilen “ortak dil” konusunda neler söylersiniz? Türk lehçeleri arasında Türkçe temelli bir “ortak iletişim dili” oluşabilir mi? Oluşabilirse sizce bu dil hangi lehçe tabanlı olur?

-Ortak dil konusunu 1990’lı yıllardan beri duyuyorum. Bence gerçekten Türk dünyasında Türk halkları arasında “ortak iletişim diline” ihtiyacımız var. Ortak dil Türk halkları arasındaki iletişimin sağlanması ve halkların birbirleriyle olan ilişkilerinin, bağlarının güçlenmesi açısından son derecede önemlidir. Sanırım ortak dil kendiliğinden oluşacak. Bugün için şu lehçe ortak dil olacak demek kolay değil, şu anda bu konuda tartışmalar devam ediyor.

-Türk dilinin dünya dilleri arasındaki yerini nasıl görüyorsunuz?

-Bence Türk dilleri dünya dilleri arasında çok iyi bir konumda bulunuyor.

Ayrıca konuşurlarının sayısı da çok. Şu andaki dil politikası da iyi yerde diye düşünüyorum.

-Hep tartışılabilen bir konuya dair bir sorum olacak. Türkçe bilim dili midir? Türkçe ile bilim yapılabilir mi; Türkçenin söz varlığı, bilim terimleri, Türkçe ile bilim yapılabilmesi için yeterli midir?

-Elbette Türkçe bilim dilidir. Türkçenin söz varlığı gerçekten çok zengin. Türkçe hayatımızda her yerde birinci yeredir: konuşma dili, bilim dili, terimler vb. Böyle baktığımızda Türkçenin gelecekte var olabilme ihtimali çok yüksek.

-Sayın Yüsha biraz da Türkçenin temel sorunlarından söz edelim. Türkçe sizce yabancılar açısından öğrenilmesi kolay bir dil midir?

-Ben kendim Tuvalıyım, onun için bana Türkçe çok zor gelmedi, ama dil bilgisi açısından biraz sorun yaşadım. Türkiye Türkçesini daha iyi öğrenmek istiyorum. Ben bu yılın kış aylarında Türkiye'ye gelip Türkçe Öğretim Merkezinin kurslarına devam ederek Türkçeyi daha iyi öğrenmek istiyorum. İnşallah zaman bulurum.

Türkçeyi öğrenmek için geldiğim zaman Türkiye'nin başka başka yerlerini gezip, folklor malzemelerini ses kaydına almak istiyorum. Türkiye ve Sibiry Türklerinin inançları, gelenekleri birbirine çok benziyor. Bu konu hakkında çalışmak benim için çok heyecan verici olur.

-Türkçe bugün yeryüzünde konuşulan büyük diller içinde konuşur sayısı bakımından 5. sırada yer alıyor. En eski medeniyet dillerinden biri. Medeniyet dili olmuş bir dilin fakir olduğu düşünülemez kuşkusuz. Günümüzde bilim ve teknolojik gelişmeler, dillerin edebî dil olmanın ötesinde bilim ve teknoloji dili olmasını da gerektiriyor. Sizce, Türkçe bütün bunlara yetebilecek güçte midir?

-Tabii ki, Türkçe bunlara yetebilecek güçte bir dil. Diğer Türk lehçelerine göre, Türkiye Türkçesinde daha çok bilim ve teknoloji terimleri bulunuyor.

-Kendi çalışma alanınızla ilgilenen Türk dünyasından diğer bilim insanlarıyla bu kongreler dışında iletişim kurabiliyor musunuz?

-Rus ve diğer Slav halk bilimi çalışmaları Türk halklarının halk bilimi çalışmalarına göre çok daha ileri bir düzeydedir. Biz teorisyenlerin ve seleflerinin çalışmalarını, yöntemlerini kullanıyoruz, onlarla iletişimimiz var. Yaptığımız çalışmalar hakkında da onlardan eleştiri yazıları da alıyoruz.

-Türk Dil Kurumunu tanıyor musunuz? Türk Dil Kurumunun çalışmalarına ulaşabiliyor musunuz? TDK Genel Ağ sayfasından yararlanıyor musunuz?

-Elbette, Türk Dil Kurumunu çok iyi biliyorum. TDK binasına 2008 yılında Türk Dili Kongresi'ne geldiğim zaman girdim. Her zaman Türk Dil Kurumunun Genel Ağ sayfasına bakıyorum. Yayımladığı sözlüklerini de kullanıyorum. Özellikle *Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü* benim için çok yararlı oldu.

-Türk Dil Kurumunun Türk Dünyası Destanları Projesi'yle ilgili olarak destanların Türkiye Türkçesine aktarılması konusunda neler söylemek istersiniz?

-Bu Proje'de yayımlanan destanları okudum. Türk dünyasındaki destanları Türkiye Türkçesine kazandırması, diğer Türk halklarının folkloruyla Türkiye Türklerini tanıştırmaya bakımdan bu Proje'nin çok önemli bir proje olduğunu düşünüyorum.

-Sayın Yusha, bize değerli zamanınızı ayırdığınız ve sorularımıza içtenlikle cevap verdiğiniz için çok teşekkür ederim.

-Ben size çok teşekkür ederim.